

Annoncering: Energieffektivitet og CO₂ besparelser i virksomheder i Region Midtjylland

---

Formålet med programmet er, at øge antallet af virksomheder, der arbejder med grønne forretningsplaner, som resulterer i energi- og ressourcebesparelser (primært energi og CO₂). Ved at opnå en mere effektiv udnyttelse af energi og ressourcer fastholder virksomhederne markedsandele og opnår adgang til nye markeder.

SMV'er bruger mellem 30-45% af erhvervslivets samlede energiforbrug. Derfor har udviklingsprogrammet også til formål at levere et vigtigt bidrag til Region Midtjyllands mål om 50% vedvarende energi i år 2035.

Baggrund

Virksomheder, som har indarbejdet bæredygtighed i deres forretningsmodel, klarer sig bedre, end virksomheder, der ikke har det¹. En af årsagerne er, at råvarepriserne siden 2000 er steget voldsomt, og dermed er en effektiv udnyttelse af energi- og materialeressourcerne blevet en vigtig konkurrenceparameter.

Grønne forretningsmodeller fremhæves i en række sammenhænge² som perspektivrige i forhold til at skabe udvikling og beskæftigelse, samtidig med at energi- og ressourceforbruget reduceres. Analyser og cases viser, at virksomheder, ved at basere sig på en grøn forretningsmodel, kan åbne op til nye markeder og nye kundesegmenter, ligesom arbejdet med nye forretningsmodeller kan virke som katalysator for innovation i virksomhederne³.

Grønne forretningsmodeller er et relativt nyt område – særligt for mange SMV'er – og forbundet med stor usikkerhed i forhold til effekter og investeringsbehov. Der eksisterer en række interne barrierer i virksomhederne i forhold til at implementere nye grønne forretningsmodeller. OECD58 fremhæver bl.a. manglende viden om bæredygtighed og manglende kompetencer. Derfor tøver mange virksomheder med at påbegynde omstilling til en grøn forretningsmodel⁴.

Økonomisk forskning viser, at markedsfejl relateret til manglende viden, utilstrækkelig dokumentation og mangel på redskaber indebærer, at SMV'er kan have en tendens til at undervurdere værdien af og underinvestere i tilførsel af viden fra fx eksterne specialister⁵. Samtidig er der forholdsvis stærk evidens for, at rådgivning kan medvirke til at styrke væksten i SMV'er⁶. Disse analyser understøttes af lokale (på kommunalt plan) projekterfaringer fra Region Midtjylland⁷. Erfaringer fra disse projekter viser:

- Virksomhederne har stor gevinst af at få en rådgiver tilknyttet. Rådgivningen skal være uvildig og foregå fysisk på virksomhedens adresse(r).
- Rådgivning bør fokusere på et overskueligt antal indsatsområder – typisk 1-3. Dokumentationen skal være overskuelig og kortfattet, men indeholde en fyldestgørende business case. Dokumentationen kan ofte kortes ned til maksimalt 5 sider. Modsætningen er mere omfattende kortlægninger og dokumenteringer. Denne tilgang er typisk mere relevant i større virksomheder eller i virksomheder, der har etableret ledelsessystemer til at håndtere ressourceeffektivisering. Dokumentationen skal dog udgøre et fuldt beslutningsgrundlag (dvs. have karakter af en forretningsplan).
- Rådgiveren bør forpligtes til at lave opfølgning og sikre, at virksomheden får hjælp til at realisere de identificerede indsatsområder. Opfølgning er nødvendig, da virksomhederne

---

¹Harvard Business School – The impact of a Corporate Culture of Sustainability on Corporate Behaviour and Performance

²OECD – Why New Business Models Matter for Green Growth (2013), McKinsey - "Resource Revolution" (2011).

³McKinsey (2011), Ellen MacArthur Foundation (2012), Nordic Innovation (2012).

⁴Tænketaank om bæredygtig forbrug og grønne forretningsmodeller (2013), Nordic Innovation Green Business Model Innovation (2012)

⁵Evaluating SME Policies and Programmes, David Storey (2006).

⁶Evaluering af midtjyske programmer for iværksætteri og virksomhedsudvikling, Iris Group (2012). What are counterfactual impact evaluations teaching us about enterprise and innovation support, DG Regional and Urban Policy (2012).

⁷<https://www.rksk.dk/Edoc/Dagsordenspublicering/Teknik-%20og%20Milj%C3%B8udvalget/2016-10-04%2014.00/Dagsorden/Referat/Hjemmeside/2016-10-05%2009.40.57/PDFs/2ed2066e-cfab-4a5f-af88-c9e26db8163a.pdf>

ofte går i stå i processen. Årsagerne til at de går i stå kan som regel nemt afhjælpes. Opfølgningen skal være aktiv/opsøgende fra rådgivers side, og løbende søge at afhjælpe de behov virksomheden har for at komme videre i processen. Det kan f.eks. være hjælp til at indhente tilbud, hjælp til at søge tilskud eller refusion, sambesøg med leverandører, hjælp til at gennemgå og vurdere indkomne tilbud, projektledelse under implementering mv.

- Mange virksomheder har kun behov for tilskud til rådgivning en gang – når først de er aktiveret vil de ofte selv fortsætte indsatsen. Det gælder især for virksomheder, der har gennemført og afsluttet et forløb med succes. Disse virksomheder vil være mere tilbøjelige til at udvide indsatsen og har ofte en erkendelse af, at ekstern rådgivning er en gevinst – og en forudsætning – for at sikre den ønskede fremdrift. Derfor er der i dette program et stort fokus på at hjælpe virksomheder i gang med den første indsats for at opnå øget ressourceeffektivitet.

Der er tilsvarende projekt-cases i andre danske regioner.

Fortsat stort potentiale

På trods af, at danske virksomheder er blandt de mest energi⁸- og ressourceeffektive i verden er besparelsepotentialet i SMV'er fortsat meget stort. Som eksempel udgør SMV'ernes energiforbrug mellem 30 og 45% af erhvervslivets samlede energiforbrug⁹ Forskellige undersøgelser bekræfter, at potentialet for energibesparelser i SMV'er er stort. Energistyrelsen har tidligere skønnet at der kan realiseres rentable besparelser på mellem 10% og 33% - afhængigt af, hvilke tilbagebetalingstider (TBT), der accepteres. Accepteres 2 års TBT er potentialet 10% reduktion af energiforbrug. Ved den dobbelte (TBT 4 år) er potentialet 16%. I visse brancher (især i fremstillingsvirksomheder) er potentialet væsentligt større. Tilsvarende findes der fortsat store besparelsepotentialer på andre ressourcer som vand og råvarer /materialeinput til produktion, restprodukter mv.

Bundlinje-optimering, topline-optimering eller begge dele

En stor del af den øvrige erhvervsfremmeindsats fokuserer på at optimere virksomheders topline (vækst og eksportprogrammer, innovation osv). Dette program tilbyder virksomheder en mulighed for både at arbejde på toplineforbedring, men har også et stærkt fokus på bundlinjeoptimering i form af reducerede driftsomkostninger. Energi- og ressourceforbrug er – isoleret set - bundlinjefokuseret. Det betyder lavere driftsomkostninger, øget konkurrenceevne og større robusthed. At fokusere på robusthed kan være svært i opgangstider, men i det øjeblik vi igen oplever en økonomisk opbremsning, vil de virksomheder der mest effektivt har rationaliseret ressourceforbruget opleve større kriseparathed end de, der først skal til at tilpasse sig.

Ressourcebevidsthed er samtidig i stigende grad en markedsparameter, hvorfor en grøn forretningsmodel kan være med til at åbne nye markeder for SMV'er i Region Midtjylland.

Indsatsen

Formålet med programmet er, at øge antallet af virksomheder, der arbejder med grønne forretningsplaner, som resulterer i energi- og ressourcebesparelser (primært energi og CO₂) Ved at opnå en mere effektiv udnyttelse af energi og ressourcer fastholder virksomhederne markedsandele og opnår adgang til nye markeder.

---

⁸[Danmarks Nationalbank kvartalsoversigt, 2. Kvartal, 2014](#)

⁹https://concito.dk/files/dokumenter/artikler/rapport-_energieffektiviseringer_i_smver_april_2010_20i20smver20final.pdf

SMV'er bruger mellem 30-45% af erhvervslivets samlede energiforbrug. Derfor har udviklingsprogrammet også til formål at levere et vigtigt bidrag til Region Midtjyllands mål om 50% vedvarende energi i år 2035.

Indsatsen består i en formidlingsindsats og en tilskudsordning til SMV'er. Hele indsatsen skal forankres hos én operatør.

Operatøren kan fx være et GTS, et regionalt væksthus, en klyngeorganisation, en brancheorganisation eller et partnerskab, hvor flere organisationer går sammen om opgaven.

For samtlige aktiviteter i indsatsen skal operatøren opstille en klar effektkæde, som forklarer, hvordan aktiviteterne vil skabe en ny grøn forretningsmodel og bidrage til at forbedre ressourceudnyttelsen, herunder energi- og/eller materialeeffektiviteten i de tilskudsmodtagende virksomheder samt eventuelt hos deres kunder og leverandører. Om muligt skal effektkæden være evidensbaseret, fx baseret på positive erfaringer med lignende indsatser i ind- og udland

Tilskud kan gives til SMV'er enkeltvist eller virksomheder i et netværk. Tilskud til enkeltvirksomheder kan kun gives til SMV'er, ikke til store virksomheder. Gives tilskuddet til et netværk af virksomheder (se nedenfor), kan store virksomheder modtage økonomiske fordele/subsidier, ligesom deres udgifter kan indgå i de støtteberettigede omkostninger¹⁰.

Tilskudsordningen foregår i 2 faser:

- Fase 1: SMV'erne ansøger om (godkendes til) tilskud til at modtage rådgivning og sparring om udvikling af en grøn forretningsmodel.
- Fase 2: SMV'erne ansøger om tilskud til implementering af en ny konkret grøn forretningsmodel i deres virksomhed.

Normalt vil en virksomhed skulle have deltaget i fase 1 før deltagelse i fase 2. Det er dog ikke udelukket, at enkelte virksomheder kan springe direkte til fase 2, hvis virksomheden allerede har en veldokumenteret grøn forretningsmodel.

Indsatsen skal resultere i udvikling og implementering af konkrete, nye grønne forretningsmodeller for de enkelte SMV'er eller nye fælles løsninger for netværk af virksomheder.

Gælder ansøgningen et netværk skal mindst $\frac{3}{4}$ af de deltagende virksomheder være SMV'er. Hvis store virksomheder deltager, skal de bidrage til at forbedre energi- og/eller ressourceeffektiviteten i netværkets SMV'er.

Ansøgningsprocessen for både fase 1 og 2 skal basere sig på potentialet for en grøn forretningsmodel. Potentialet ved omstilling til en grøn forretningsmodel i den enkelte SMV eller i netværket skal umiddelbart vurderes at være så stort, at det er sandsynligt, at SMV'en/netværket vil kunne skabe en betydelig og målbar forbedring af økonomien i SMV'en /netværket og en betydelig og målbar forbedring af ressourceudnyttelsen, herunder energi- og materialeeffektiviteten i SMV'en /netværket og/eller dens/deres kunder og underleverandører. Forbedringen skal kunne realiseres inden for to år efter, at virksomhederne indtræder i projektet med at implementere den ny forretningsmodel og må derfor ikke kræve langvarige udviklingsforløb af nye prototyper mv.

---

¹⁰Store virksomheder, der indgår i netværk, kan kun få støtte til udvikling af en grøn forretningsmodel for netværket, ikke til implementering af forretningsmodellen.

Operatøren skal redegøre for, hvordan ansøgningsprocessen for SMV'er konkret vil blive gennemført, og hvordan det sikres, at potentialet for en grøn forretning vil blive efterlevet. Operatøren kan evt. supplere med yderligere kriterier, som operatøren vil lægge til grund.

De grønne forretningsmodeller/de fælles løsninger, som udvikles i projektet, skal indeholde følgende:

- Konkrete anvisninger på forbedring af vækst og beskæftigelse samt energi- og/eller ressourceeffektivitet. Forretningsplanen skal anskueliggøre, hvordan SMV'en eller netværket konkret vil forbedre sin omsætning og beskæftigelse ved en grøn forretningsmodel, og hvordan det vil medføre en forbedret ressourceudnyttelse herunder en forbedret energi- og/eller materialeeffektivitet i den tilskudsmodtagende virksomhed og for dens kunder og evt. underleverandører. Forretningsplanen skal også redegøre for, hvilke investeringer der kræves for at udløse potentialet.
- Målbare effekter: Forretningsplanen skal desuden indeholde solidt underbyggede og realistiske skøn for tilsvarende årlige forbedringer af beskæftigelse, omsætning og ressourceudnyttelse to år efter, at den grøn forretningsmodel er udviklet.

Som del af dokumentationskrav under EU's Regionalfond vil alle projekter blive målt på nogle foruddefinerede indikatorer for reduktion i energi- og/eller materialeforbrug i de virksomheder, som modtager tilskud. Disse indikatorer fremgår af det elektroniske ansøgningskema og af den tilhørende indikatorvejledning. Det er et krav, at projektet skal levere betydelige output og effekter målt med disse indikatorer.

For de øvrige effekter (beskæftigelse og omsætning hos de virksomheder, som modtager tilskud, samt andre effekter på forbedret ressourceudnyttelse hos virksomhederne, deres kunder og leverandører) skal operatøren i det elektroniske ansøgningskema opstille egne indikatorer og tilhørende måltal og målemetoder. Operatøren skal altså i sin ansøgning redegøre for, hvordan effekterne for de støttede projekter konkret vil blive målt.

Rådgivningsprocessen

SMV'er og netværk, der opfylder ovennævnte og evt. supplerende ansøgningskriterier, kan blive udvalgt til at få støtte til rådgivning og sparring mv. under fase 1 i tilskudsordningen. Virksomhederne vælger i givet fald selv en rådgiver, der skal registreres hos operatøren (operatøren kan ikke selv forestå denne rådgivning).

Rådgivning og sparring mv. skal tage udgangspunkt i de enkelte SMV'ers/netværks specifikke forretningsmæssige situation og skræddersys til de enkelte SMV'er/netværk. Dette udelukker dog ikke, at visse aktiviteter kan gennemføres som kollektive forløb.

Aktiviteter, der kan ydes støtte til, kan være:

- Udarbejdelse af grønne forretningsmodeller – for individuelle virksomheder eller for netværk
- Opbygning af netværk, inkl. samarbejde med kunder og leverandører mv.
- Tilknytning af en rådgiver, der har erfaring med energi og ressourceoptimering som en del af forretningsudvikling
- Rådgivning hos videninstitution om fx teknologi

- Rådgivning til beregning af investeringsbehov og forventede resultater
- Udvikling af business cases og rentabilitetsanalyser af grønne forretningsmodeller

Udviklingen af de konkrete forretningsmodeller kan ske i en kombination af individuelle (én til én) og kollektive forløb for de deltagende virksomheder. Om muligt bør viden tilføres flere SMV'er kollektivt, dels af hensyn til princippet om sparsommelighed, dels af hensyn til at virksomhederne med større sandsynlighed skaber forretningsmæssigt værdifulde netværk, når de deltager i kollektive arrangementer

Kollektive aktiviteter kan være:

- Virksomheder, som har implementeret en grøn forretningsmodel, præsenterer egne erfaringer, herunder tilgang til processen, mulige barrierer mv. samt opnåede effekter i virksomheden.
- Tilførsel af viden om faglige eller sektorspecifikke forhold ved at omstille virksomheden, og viden om konsekvenser fx i forhold til efterlevelse af standarder og krav.

Særligt ift. fase 1, tilskud til rådgivning og sparring

SMV-virksomheder kan ydes støtte til rådgivning efter reglerne for "de minimis støtte" eller SMV-konsulentbistand i EU's generelle gruppefritagelsesforordning. Støtte i henhold til gruppefritagelsesforordning udgør maksimalt 50 % af udgiften til rådgivning. Ydes SMV-støtten i henhold til "de minimis regler", kan den være større end 50 %.

Store virksomheder kan – hvis de deltager i netværk, jf. ovenfor – også modtage støtte til rådgivning. Denne støtte skal gives som "de minimis støtte".

Der gælder en række specifikke krav til anvendelse af bestemmelserne, se støtteberettigelsesreglerne.

Særligt ift. fase 2 vedr. implementering

SMV-virksomheder, der tildeles støtte under fase 2 til implementering af den grønne forretningsmodel, kan modtage støtte til indkøb af maskiner og udstyr (dog ikke maskiner og udstyr til produktion af energi), licenser, knowhow og patenter.

Udgiften til investeringen (implementeringen) skal være helt adskilt fra udgiften til udarbejdelse af den grønne forretningsmodel i fase 1. Støtte til implementering af grønne forretningsmodeller kan ydes efter reglerne om investeringsstøtte i SMV-virksomheder. Støttesatsen er, jf. EU's generelle gruppefritagelsesforordning, 10 % af investeringsudgifterne til SMV-virksomheder og 20 % til små virksomheder¹¹. Hvis virksomhederne er lokaliseret i særlige geografiske områder, øges støttesatsen til 20 % til SMV-virksomheder og 30 % til små virksomheder¹². Alternativt kan reglerne i EU's generelle gruppefritagelsesforordning om investeringer i miljøbeskyttelse anvendes¹³.

¹¹Ved små virksomheder forstås virksomheder, der beskæftiger mindre end 50 personer, og hvis årlige omsætning eller samlede årlige balance ikke overstiger 10 mio. EUR (EFT L 124/36 af 20.5.2003)

¹²De særlige geografiske områder er Læsø, Ærø, Langeland, Samsø, Bornholm, Lolland Kommune og de 27 småøer

¹³Støttesatsen afhænger bl.a. af forholdet til gældende EU-standarder for miljøbeskyttelse og energibesparelse. Investeringsudgifterne opgøres som ekstra udgifter til miljø- beskyttelse, energibesparelse, genbrug og genanvendelse

Der gælder en række specifikke krav til anvendelse af statsstøttebestemmelserne, se støtteberettigelsesreglerne.

De minimis støtte kan ikke anvendes ift. implementering

Krav til ansøger

For at komme i betragtning som operatør til initiativet skal man indsende en samlet ansøgning til Vækstforum i Region Midtjylland. Ansøgningsskemaerne hertil findes på <http://regionalt.erhvervsstyrelsen.dk/fase1>. I starten af skemaerne vælges Vækstforum i Region Midtjylland. Når skemaerne er udfyldte, vil de automatiske blive sendt til Vækstforum.

Region Midtjylland har følgende særligt regionale udvælgelseskriterier:

- Projekterne skal bidrage til at opnå effekt indenfor en eller flere af Vækst- og Udviklingsstrategiens målsætninger og fokusområder
- Projekterne skal bidrage til at styrke det midtjyske erhvervslivs globale konkurrencedygtighed og arbejdet med internationalisering
- Projekterne skal bidrage til fokusering og til at skabe synergi og sammenhænge mellem indsatsområder og relevante aktører i regionen
- Projekterne skal bidrage til en målbar erhvervsøkonomisk vækst og øget eksport i regionen
- Projekterne skal som udgangspunkt være regionalt dækkende og dermed komme hele regionen til gode
- Projektansøgere skal kunne dokumentere en robusthed fagligt, økonomisk og organisatorisk til at kunne gennemføre det ansøgte projekt
- Projekter iværksættes som udgangspunkt af en bred kreds af relevante parter primært i regionen og i det omfang, det kan bidrage til projektets mål og effekter uden for regionen.

Ansøgninger skal være vækstforum i hænde og kvitteret for hos Erhvervsstyrelsen, senest den 15. august 2018.

Finansiering

Programmet er finansieret af EU's regionalfond, akse 3 og af regionale midler. EU's regionalfond medfinansierer med maksimalt 50%. Region Midtjylland medfinansierer med maksimalt 25%. Den resterende medfinansiering på minimum 25% skal indgå som en del af projektbeskrivelsen fra operatøren.

Tabel 1 Budget og finansiering				
1.000 kr.	2019	2020	2021	I alt
Budget				
Fase 1: Screening og udviklingen af grønne forretningsplaner	9.500.000	9.500.000	9.500.000	28.500.000
Fase 2: Implementering af grønne forretningsplaner	-	2.875.000	8.625.000	11.500.000
Budget i alt	9.500.000	12.375.000	18.125.000	40.000.000
Finansiering				
Region Midtjylland	-2.375.000	-2.470.000	-2.655.000	-7.500.000
EUs Regionalfond	-4.725.000	-4.905.000	-5.370.000	-15.000.000
Egenfinansiering	-2.400.000	-5.000.000	-10.100.000	-17.500.000
Finansiering i alt	-9.500.000	-12.375.000	-18.125.000	-40.000.000
Total	0	0	0	0

De regionale udviklingsmidler følger regionalfondsmidlerne og der tegnes derfor en samlet for programmet. Det forventes, at der under indsatsen gives EU-medfinansiering til én ansøger.